

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controversia Vnica. An potentia generandi sub omnipotentia
comprehendatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

ARTICVLVS SEXTVS.

Virum filius sit equalis patri secundum potentiam.

225
E. diff. 20.
ad 1.

AD Sextum sic proceditur. Videtur, quod filius non sit equalis patri secundum potentiam. Dicitur enim Ioan. 5. Non potest filius à se facere quicquam, nisi quod viderit patrem facientem. Pater autem à se potest facere. Ergo pater maior est filio secundum potentiam.

2 Præterea. Maior est potentia eius qui precipit & docet, quam eius qui obedit, & audit: sed pater mandat filio, secundum Ioan. 14. Sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio. Pater etiam decet filium secundum illud Ioan. 5. c. Pater diligit filium, & omnia demonstrat ei quæ ipse facit. Similiter & filius audit, secundum illud Ioan. 5. Sicut audio iudico, Ergo pater est maioris potentie quam filius.

3 Præterea. Ad omnipotentiam patris pertinet quod possit filium generare sibi equalem. Dicit enim Aug.⁸ in lib. 3. cont. in lib. contra Maximinum. Si non potuit generare sibi equalem, ubi est omnipotentia Dei patris? Sed filius non potest generare filium, ut supra ostensum est. Nō ergo quicquid pertinet ad omnipotentiam patris, potest filius. Et ita non est ei in potestate equalis.

Sed contra est, quod dicitur Io. 5. Quæcunque pater facit, hæc & filius similiter facit.

Respondetur dicendum, quod necesse est dicere, quod filius est equalis patri in potestate. Potentia enim agendi consequitur perfectionem naturæ. Videmus enim in creaturis, quod quanto aliquis habet perfectionem naturam, tanto est maioris virtutis in agendo. Ostensum est autem supra, quod ipsa ratio diuina paternitatis, & filiationis exigit quod filius sit equalis patri in magnitudine, id est in perfectione naturæ. Vnde relinquitur, quod filius sit equalis patri in potestate. Et eadem ratio est de spiritu sancto respectu virtutisque.

Ad Primum ergo dicendum, quod in hoc quod dicitur filius, non potest à se facere quicquam, non subtrahitur filio aliqua potestas, quam habeat pater cum statim subdatur, quod quodcumque pater facit, filius similiter facit: sed ostenditur, quod filius habet potestatem à patre, à quo habet naturam. Vnde dicit Hyl. de Trin.⁸ Natura diuina hec vnitas est, ut ita per se agat filius, quod non à se agat.

Ad Secundum dicendum, quod in demonstratione patris, & auditione filij non intelligitur, nisi quod pater communicat scientiam filio, sicut & essentiam. Et ad idem potest referri mandatum patris, per hoc, quod ab æterno dedit ei scientiam, & voluntatem agendorum, eum generando. Vel potius referendum est ad Christum, secundum humanam naturam.

Ad Tertium dicendum, quod sicut eadem essentia, quæ in patre est paternitas, in filio est filiationis: ita eadem est potentia qua pater generat, & qua filius generatur. Vnde manifestum est, quod quicquid potest pater, potest filius: non tamen sequitur quod possit generare, sed mutatur quid in aliquid. Nam generatio significat relationem in diuinis. Habet ergo filius eandem potentiam quam pater, sed cum alia relatione. Quia pater habet eam vt dans. Et hoc significatur, cum dicitur quod potest generare. Filius autem habet eam vt accipiens. Et hoc significatur cum dicitur, quod potest generari.

Forma Textus.

CONCL. est. Necesse est dicere, quod filius est equalis patri in potestate. Probatur. Potentia in agendo consequitur perfectionem naturæ: ar

A filius est equalis patri in potestate, & eadem ratio est de spiritu sancto. Maior probatur à simili in creaturis, in quibus quanto aliquid habet perfectiorem naturam, tanto est maioris virtutis in agendo. Minor verò probatur ex dictis supra 2. 7. & 4. quia sc. ipsa ratio diuinæ paternitatis & filiationis exigit, vt filius sit equalis patri in magnitudine, quæ est perfectio naturæ.

Expositio Textus.

AD VERTE propositionem illam: Quando aliquid habet perfectiorem naturam, tanto est maioris virtutis in agendo: non esse intelligendam de maiori virtute ad omne genus operum siue actionum perfectius producendum, quam ab eo produci valeat, quod minus perfectam habet naturam: sic enim homo cuius natura perfectissima est naturarum omnium animalium, leonem in fortitudine, aquilam in visu, ceruum in cursu, & vulturem in odoratu superaret. Intelligitur ergo dicta propositio de maiori virtute ad operationem absolutè perfectiorem: siue sit eiusdem generis & ordinis cum operationibus ignobilioris nature, siue sit altioris generis & ordinis; sicut homo qui perfectissimam habet naturam inter animantia, maiorem habet virtutem in agendo: cum intellectum habeat & voluntatem, quibus nobilissimas omnium simpliciter exercet operationes intelligendi, diccurrendi, amandi, eligendi & fruendi.

CONTROVERSIA VNICA.

An potentia generandi sub omnipotentia comprehendatur?

PROPONIT hoc quæsitum & definit A. D. de poten. q. 2. a. 5. & 6. Sed quia Vasq. supra diff. 166. & Suar. lib. 4. c. 10. sententia longè dissident à D. Th. necesse est eorum opinionem proposita, ex eiusdem D. Th. doctrina, iniectas argumentorum sordes abluere. Dicunt ergo tres personas esse equè omnipotentes respectu creaturarum extra Deum; quia omnipotentia solum dicitur respectu creaturarum, & habet pro obiecto ens creabile, & ita communiter usurpatur. Et hanc sententiam tribuunt D. Th. & Cai. quem etiam Zumel affirmat supra q. 41. a. 4. dixisse potentiam generandi non importare potentiam simpliciter, sed secundum quid, quæ manifesta est impostura. Dictorum expositum sententiam sequitur Rada contr. 9. in resp. ad 9. arg.

Hic EA supponenda sunt, quæ supra q. 41. a. 4. & 5. cum S. D. definiuimus. Quibus addendum est ex q. 2. de pot. a. 5. potentiam generandi pertinere ad omnipotentiam patris, non autem ad omnipotentiam simpliciter. Nam paternitas est diuina essentia, prout est in patre, non prout est in filio; cum nō eodem modo sit in patre & filio; sed in filio est vt ab altero accepta, in patre autem non; ergo similiter generatio significat actionem Dei, sed prout est patris tantum, & potentia generandi est Dei omnipotentia, sed prout est Patris tantum. Antecedens probatur ibidem; quoniam relationes, quibus personæ adinuicem distinguuntur, sunt ipsa diuina essentia secundum rem: quæ quamuis rādi & sitibus sit communis, non tamen relatio vnius personæ communis est tribus propter oppositionem relationum adinuicem; nam paternitas est diuina essentia: Nec tamen paternitas filio inest

Sententia
Exposita

Resoluit.
Potentiam
generandi
pertinere
ad omni-
potentiam
simpliciter
sed patris
& omni-
potentiam esse
communem
nomen a-
nalogicè di-
ctum, de po-
tentia crea-
di, & de po-
tentia gene-
rādi: ut per
hæc concu-
liari dicta
Patris &
Scholasticæ
pro- tunc

propter oppositionem paternitatis & filiationis. Potest ergo dici paternitatem esse diuinam essentiam prout est in patre, non prout est in filio. Consequenter verò probatur; Quia generatio significat actionem cum aliquo respectu, & potentia generandi significat potentiam cum respectu. Cum itaque duo considerentur in potentia generandi, scilicet ipsa potentia & respectus, vel ordo ad id, quod potentia subiaceret ut obiectum: potentia generandi, ut potentia est, una est in Deo tribus communis, sicut essentia: & idem est cum potentia creandi: hac sola inter eas existente differentia, quod utriusque potentia cointelligitur alius & alius respectus secundum diuersos actus, ad quos potentia referuntur, ut ait S.D. in dicta q. 4. 6.

Deinde considerandum est potentiam aliquam eo minus obiectorum diuersitate distingui, quo fuerit gradus nobilitate sublimior. Sicut sensus communis, aut imaginatio una potentia est respectu omnium sensibilium, respectu quorum distinguuntur sensus proprii. Constat autem diuinam potentiam infinito suae dignitatis gradu supra ceteras omnes potentias eleuari: nulla potest igitur esse actuum differentia, quae diuinam potentiam quo ad ipsam (ut ita loquamur) substantiam, seu quantum ad id, quod est in seipsa, distinguat, ut ibidem ait S.D. ad secundum. Sed quia diuersus cointelligitur respectus in utraque potentia, scilicet generandi & creandi: idcirco secundum hanc rationem dicitur analogice potentia, de potentia generandi & creandi: & prior est potentia generandi quae creandi, ut ait ibi D.Th. ad 3. q. 4. & 5.

Nominis analogi impositio triplex.

in primo dist. 7. q. 1. a. 3. Et quemadmodum nominibus analogis communibus Deo & creaturis triplex consideratur impositio; Nam primò impositum est nomen ad significandam perfectionem in creaturis primò cognitam: secundò eleuatam mentis acie, ac simili proportionaliter in Deo cognita perfectione, ad eam significandam fuit idem nomen accommodatum: denique fuit idem nomen impositum ad significandam utramque perfectionem, scilicet creatam & incretam, ut similes proportionaliter: Exempli gratia, nomen scientiae primò impositum est ad significandam certam & euidentem cognitionem intellectus humani: secundò simili proportionaliter in Deo cognitione perspecta eodem fuit nomine designata: tertio ad utramque scientiam, ut proportionem similem significandam, fuit idem nomen impositum: ita, ut primò scientiae nomen fuerit uniuocum ad scientiam omnem humanam, secundò diuinam unam specie & numero scientiam significauerit, tertio factum fuerit analogum utrique commune. Sic in proposito nomen omnipotentiae primò fuit impositum ad significandam Dei virtutem ad solius entis creati siue creabilis rationem extensam; deinde, cognita per fidem in Deo personarum emanatione per actiones intellectus & voluntatis, idem nomen impositum est ad significandam vim seu facultatem aut potentiam infinitam diuinæ personae productiuam, quae duplex est scilicet potentia generandi & potentia spirandi: postremò, quoniam haec duae potentiae similitudinem habent proportionalem cum potentia creandi, impositum est hoc nomen potentia & omnipotentia ad praedictas potentias significandas ut proportionaliter similes: adeo ut prima sui im-

Nomen omnipotentiae analogum.

positione potentiae siue omnipotentiae nomen in Deo sit uniuocum, & secunda similiter, tertia verò factum sit analogum, ob supradictam causam.

His adde obiectum omnipotentiae esse illud omne, quod non implicat contradictionem, siue illud sit contingens ab intrinseco aut ab extrinseco, siue sit absolute necessarium, siue liberè, siue necessario, & naturaliter producat, ut filius & Spiritus sanctus.

Et ex hoc fundamento bene perspecto patet Sanctorum & Scholasticorum mens & consensus, & uniuersa dilui facile possunt argumenta, quae nobis obijciunt & veritati, Vasquez & Suarez & post eos Rada. Nam quod ait Augustinus in Enchiridio, cap. 96. Deum dici omnipotentem, quia potest omnia, quae vult: intelligendum est de omnipotentia secundum eius primam nominis impositionem, prout scilicet extenditur ad creaturas, ut ait S.D. in dicto ar. 5. ad 2. Et in eodem sensu accipienda sunt verba Fulgentij lib. de fide ad Petrum, cap. 3. dicentis in eo intelligi omnipotentiam Dei, quod omnem creaturam visibilem de nihilo fecit; quamuis etiam dici possit per ea verba non totum obiectum omnipotentiae, sed signum aliquod indicari, ut ait S.D. in dicta respons. ad 2. Et eodem modo plura alia sunt exponenda Patrum & Conciliorum dicta, quae trium personarum unam esse decernunt omnipotentiam; de ea enim dumtaxat sermo eorum est, ut respicit creaturas. Cum autem ait supra Caiet. q. 41. a. 4. potentiam generandi non affirmare potentiam, sed potentiam sic, id est, potentiam respectu talis actus, sc. notionalis; non per hoc affirmat potentiam generandi esse potentiam secundum quid, ut accepit Zumellus; est enim potentia simpliciter, quamuis analogice ad potentiam creandi: sed designat specialem modum potentiae sub communi analogo nomine diuinæ potentiae comprehensum, ad quod significandum fuit secundò potentiae nomen impositum.

Doctorum mens. & consensus, & solutio argumentorum. Vasquez. & Rada. Augusti.

Zumelli intelligentia respicitur.

Statuamus igitur, ut firmam hanc ex praedictis illatam CONCLUSIONEM. Potentia generandi ad omnipotentiam Dei Patris pertinet. Nec oppositum intendit S.D. in 1. dist. 7. quaest. 1. art. 1. ubi sic loquitur: Potentia operandi est, sicut potentia rationalis in Deo: & secundum istam potentiam attenditur Dei omnipotentia in Deo: persona enim diuina, quae procedit per potentiam quasi naturalem, non est aliquid connumeratum omnibus. Unde potentia generandi non contrahitur sub omnipotentia. Haec ibi. Quae praedictis non aduersantur, sed maxime congruunt; loquitur enim de omnipotentia secundum primam & magis usitatam ac vulgatam nominis impositionem.

CONTRA conclus. argumentatur Vasquez. Obi. 1. Primò autoritate Fulgentij superius explicata.

Secundò. D. Thom. quaest. 25. art. 3. in hoc artic. Obi. 2. significat omnipotentiam solum dici respectu creaturarum, & sic communiter usurpari. Resolut. Respondetur in hoc articulo nihil tale significari: supra verò, scilicet q. 26. a. 3. de Deo loquebatur quoad absoluta: & ob eam causam videtur etiam nomine omnipotentiae, quoad primam tantum impositionem, & magis usitatam significationem.

Tertio. Eodem modo nunc Deus dicitur omnipotens, sicut dicebatur antequam reuelaretur.

Confirm.

Solut.

ad confir.

Obi.

Solut.

tur mysterium Trinitatis: sed ante huius reuelationem dicebatur omnipotens respectu creaturarum, & nulla cognoscebatur potentia respectu actuum notionalium; ergo nunc eodem modo dicitur. *Et confirmatur*; quia, si omnipotentia acciperetur pro potentia omni producendi aliquid tam intra Deum, quam extra, non apparet, qua ratione possemus dicere omnipotentiam esse in tribus personis; ergo. *Resp.* falsam esse maiorem propositionem simpliciter loquendo. Secundò dico veram esse, si sermo sit de prima nominis impositione, & vulgata significatione, non autem de tota & adæquata significatione. *Ad confir.* negatur assumptum; nam dicimus omnipotentiam esse tribus communem quo ad primam nominis impositionem, & vulgatam significationem, non autem quo ad secundam vel tertiam impositionem.

Contra eandem concl. profert Suar. dicta Conc. Tolet. 6. & 11. & SS. Patrum, Fulg. & Athan. significantia Deum intelligi & nuncupari omnipotentem, eo quòd omnem creaturam de nihilo produxit, & vnā esse trium personarū omnipotentiam. Sed hæc, vt sapè repetiuimus, intelligenda sunt de prima nominis impositione, & conceptione virtute nostri intellectus naturali formata.

Ex dictis patet dictos expositores perperam interpretari verba D. Aug. vt etiam aduertit Ripa.

CIRCA respons. ad 3. disputant hic Torres & Zumel. an in filio sit potentia generatiua? Lege, si vacat Zumel. qui de hac difficultate præ omnibus cumulatè disseruit.

QVAESTIO XLIII.

De missione diuinarum personarum in octo articulos diuisa.

DEinde considerandum est de missione diuinarum personarum.

Et circa hoc quaeruntur octo.

Primò, *Vtrum alicui diuina persone conueniat mitti.*

Secundò, *Vtrum missio sit aeterna, vel temporalis tantum.*

Tertio, *Secundum quod diuina persona inuisibiliter mittatur.*

Quarto, *Vtrum cuilibet persone conueniat mitti.*

Quinto, *Vtrum inuisibiliter mittatur tam filius quam Spiritus sanctus.*

Sextò, *Ad quos fiat missio inuisibilis.*

Septimò, *De missione visibili.*

Octauò, *Vtrum aliqua persona mittat seipsam visibiliter, aut inuisibiliter.*

Ratio ordinis huius Quaestionis, & Articulorum eius.

MISSIO diuinae personae temporalis tantum est, vt dicitur in a. 2. huius q. & ideo comparatio diuinarum personarum adinuicem quo ad missionem posterior est earundem comparatione secundum intrinsecam & aeternam, tam absolutam quam relatiuam: de qua disseruit S. D. in precedenti q.

Huius q. quinque sunt partes praecipuae. In prima tres primos articulos complectente agitur de missione in comuni. In secunda, duobus articulis sequentibus sc. quarto & quinto comprehensa, tractatur in speciali de missione quo-

ad singulas diuinas personas. In tertia, quae sexto continetur art. disputatur de termino missionis extrinseco. In quarta, quae vno etiam absoluitur articulo, agitur de missione visibili. In vltima denique examinatur difficultas ex praedictis emergens, & ad sui definitionem praecedentiū requirens doctrinam articulorum.

Prima pars in duas distinguitur; in prima declaratur, an sit & quid sit diuina missio. scilicet in 1. artic. in secunda, duo praecipua ad quidditatem missionis pertinentia, scilicet processio originis à mittente, & nouus modus existendi in creatura; quae duo explicat in comuni in 2. a. sed in a. 3. differit in speciali de nouo modo existendi in creatura.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum alicui persone diuina conueniat mitti.

AD Primum sic proceditur. Videtur, quòd persona diuina non conueniat mitti. Missus enim minor est mittente. Sed vna persona diuina non est, minor alia. Ergo vna persona non mittitur ab alia.

2. Praeterea. Omne quod mittitur, separatur à mittente. Vnde Hier. dicit super Ezech. Quod commun-ctum est, & in corpore vno copulatum, mitti non potest. Sed in diuinis personis nihil est separabile, vt Hil. dicit. Ergo vna persona non mittitur ab alia.

3. Praeterea. Quicumque mittitur ab aliquo loco discedit, & ad aliquem locum de nouo vadit. Hoc autem diuina persona non conuenit, cum vbique sit. Ergo diuina persona non conuenit mitti.

Sed contra est, quod dicitur Ioan. 3. Non sum ego solus, sed ego & qui misit me manet.

Respondetur dicendum, quòd in ratione missionis duo importantur: Quorum vnum est habitudo missi ad eum à quo mittitur. Aliud est habitudo missi ad terminum ad quem mittitur. Per hoc autem, quòd aliquis mittitur, ostenditur processio quodam missi à mittente: vel secundum imperium, sicut Dominus mittit seruum: vel secundum consilium, sicut consiliarius mittere dicitur regem ad bellandum: vel secundum originem, vt si dicatur quòd flos emittitur ab arbore. Ostenditur etiam habitudo ad terminum ad quem mittitur, vt aliquo modo ibi esse incipiat: vel quia prius ibi omnino non erat. quo mittitur: vel quia incipit ibi aliquo modo esse, quo prius non erat. Missio igitur diuinae persona conuenire potest secundum quod importat ex vna parte processionem originis à mittente, & secundum quòd importat ex alia parte nouum modum existendi in alio. Sicut filius dicitur esse missus à patre in mundum, secundum quòd incepit in mundo esse per carnem assumptam: & tamen ante in mundo erat, vt dicitur Ioan. 1.

Ad Primum ergo dicendum, quòd missio importat minorationem in eo qui mittitur, secundum quòd importat processionem à principio mittente, aut secundum imperium, aut secundum consilium: quia imperans est maior, & consiliarius est sapientior. Sed in diuinis non importat nisi processionem originis, quae est secundum aequalem aetatem, vt supra dictum est.

Ad Secundum dicendum, quòd illud quòd sic mittitur, vt incipiat esse vbi prius nullo modo erat, sua missione localiter mouetur. Vnde oportet quòd loco separatur à mittente. Sed hoc non accedit in missione diuinae persona, quia persona diuina missa, sicut non incipit esse vbi prius non fuerat, ita nec desinit esse vbi fuerat. Vnde talis missio est sine separatione, sed habet solam distinctionem originis.

Ad Tertium dicendum, quòd obiectio illa procedit de missione, quae sit secundum motum localem, quae non habet locum in diuinis.

Sena

236

1. dist. 15. q.

1. d. 1. q.

4. cont.

c. 23. cor. 2.

c. 24. ad.

issione 2.

Mil. 7. de

Tri. non

procul à fi-

ne lib.